

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre.....	24 kor. (12 fr.)
Félévre.....	12 „ (6 „)
Negyedévre.....	6 „ (3 „)
Egy órára.....	2 „ (1 „)
Egyes szám.....	8 fillér (4 kr.)
Vidékre.....	10 „ (5 „)

Megjelenik mindennap
korán reggel.
Ünnep és vasárnap után is.

Kolozsvár, 1903.

Főszerkesztő: Dr. PAPP JÓZSEF.

Péntek, Augusztus 28.

Egy lehullott lepel titkai.

(Két közlemény.)

Írta: Koréh Endre.

I.

A mikor a mai Magyarország történetét a jövőben meg fogják írni, abban egy fejezetnek ez lesz a címe: a lehullott fátyol. Most hullott le igazán, felfedve mindazt, amit eddig leplezett.

Kipattant a kihallgatások során nagy titok, miért nem szabad engedményt adni a magyarnak, miért nem lehet a hadsereg nemzeti, miért kell annak „egységesnek” lenni, miért kell ami közgazdaságunknak elcsenevészedni — Ausztria miatt.

Most mindez olyan tisztán látható, mint eddig még soha. Mert lehullott a fátyol. Egészen, egyszerűsmindenkorra. S a nemzet felindulva látja, amit nem volt szabad tudnia: a hazaárulás egy pár felemelő példáját, a politikai handlóság példátlan változatát.

No szegény magyar nemzet, jól nézel ki! És fátyla-fátyla lelke, hogy a rothadás e szegénytelen fészkeről, a hazaárulás moskos gonoszságáról a magyar szent korona felleges viselőjének kellett a leplet lerántani. . . Am azt is mondom, áldott az a kéz, hogy ezt megcselekedte.

De hát mi is történt? Az, hogy a korona megmondta a kihallgatások során, mi történt 1867-ben: Deák és Andrássyval megállapított a hadsereg érinthetlensége. Beszéljünk magyarul.

Az a Deák, kire a haza bölcsé nevet akasztották, aki olyan felségesen tudta bizonyítani 1861-ben a jogfolytonosságot, aki olyan remekül alkotta meg a fából vaskarikát, a kör négyzetesítését, a kiegyezést, galádul becsapta ezt az országot, ezt a nemzetet, amelynek békítő angyalává szegődött. Mást beszélt az országházban s mást proponált a Burgban. Megalkotta a XII-ik törvénykötet, mint alaptörvényt, amelyben — azt mondta — semmit sem adott fel a nemzet igazából.

És ime kislát, hogy belenyugodott a hadsereg egységességének, értsd abszolútistitkus, összbíródomi jellegének, szervezőellenek érinthetlenségébe.

És ez az ember a haza bölcsé.

Ennek ravatalát koszorúzta meg a megdicsőült Erzsébet királyné, ennek emelték remek mauzoleumot, e mellé temették Kossuth Lajost, ennek emlékére toborozanak ünneplőket, ennek politikai iskolája, írása, rendszere boldogította Magyarországot a kiegyezés óta. Ennek hagyományait védi a szabadelvű párt életre-halálra. Aztán ne szoruljon ököbe az ember keze, ha mindezt meggondolja most, hogy lehullott a lepel! Aztán legyen még valaki előtt érthető, miért nincs az 1867. évi XII. t.-c. végrehajtva. Aztán csodálkozzék még valaki, hogy e törvények miért hangoztatja a célszerűséget, amely miatt beleláncolták Magyarországot a vámközösségbe, a méltányosságot, amely miatt Ausztria államadóságát elváltatták az országgal!

Hiszen ha teljesen végre lenne hajtva az, amit impliciten és expliciten a XII. t.-c. tartalmaz; hiszen ha intézmény volna mindaz, amit rabulistikus indokolás nélkül jogosan létesíthetőknek látunk e törvény alapján, nem volna a gyakorlatban rossz a kiegyezés és nem juttatott volna minket a mai helyzetbe! De a szomorú valóság, — amiről alább majd szólnunk még — az, hogy a Bécsnek kedvező tendencia, az udvar óhaját mindig, mindenben teljesítő irányzat érvényesült a gyakorlatban 36 év óta? Igy jutottunk el oda, ahol állunk, hogy a függetlenségi párt a szószerint való kiegyezést kénytelen kővöröskaditig védeni a gyakorlatban érvényesített kiegyezéssel szemben. Ez a mai állapot.

Nyilván hát ki a szemünk és lássuk meg a valóságot: a kiegyezést, mint valami féltlen való, drága Kohinor gyémántot magasztalták és magasztalják, holott az közönséges üvegutánsat. Legalább a gyakorlatban az! Ecce homo!

Nem hiába érezte az ország folyton folyvást, hogy valami különbség, sőt ellentét van a magasztalt kiegyezés és a szabadelvű párt folytatott politikája közt. Nyilvánvaló, hogy ez utóbbi nem a törvény látható betűje, természetes exegéziséből következik, nem abban gyökerezik. Hát akkor hol? Abban a meggyezésben, amelyről most hullott le a lepel!

És most már azt kérdezzük, ámitó volt a szabadelvűpárt vagy elámitott? Öntudatosan folytatta a ma

is uralmon levő irányzatot, vagy — öntudatlanul? Tudta, mit csinál vagy a pártkötelék, pártfegyelem szempontjai, belevitték vagy belekényszerítették a mai rendszer fenntartásába, folytatásába? Szándékosság volt ez, vagy kényszerűség?

Egy bizonyos, hogy vannak ámitók és ámitottak. Vagy a pártvezérek, vagy a párt az ámitó, de hisz ez az eredményt ez meg nem változtatja. De hogy a nemzet el volt bolondítva, a vak is látja.

És itt ismét azt kell mondanunk, hogy ha hiba van a magyar politika körül, ismét nem Bécs elsősorban a hibás, — hiszen miért cselekedjék ez ellenünk addig, míg vannak magyarok, a kik politikai Világoshoz vezeték a nemzetet? Ó csak az áment mondja rá, csak a pécsetet nyomja rá a magyar munkára. A recept, a minta, a tervrajz Bécsé, de a kivétel, a megvalósítás — magyar emberek műve.

Ismételhetjük, áldott az a felsőges kéz, a mely a leplet levette a szomorú valóságról, mert így a nemzet most, egy új fejlődés küszöbén, a mikor erejének teljes kifejtésével halad előre, hogy szent eszményeit megvalósítsa, tudja magát mihez tartani. A lepel lehullásával sokat megtudtunk, a mit sejteni is alig mertünk, sokat megértettünk, a mi eddig kérdőjel volt előttünk.

A Felsőge lejtő Budapestra, hogy tájékozódjék s esetleg a válságot megoldja. Nos, — tájékozódott a nemzet. Sokat megértett, megtudott, meglátott. S mindezeket majd felhasználja a válság megoldásánál!

— Kossuth Ferenc üdvözlése.

Losonc város polgársága a következő sürgönyt küldötte Kossuth Ferencnek: „Losonc város polgársága pártkülönség nélkül a legnagyobb Lajosnak nevenapját ünnepelve, a nagy apa kitűnő fiát ünnepelni kívánja és kéri a magyarok Istenét, adjon ő neki nehéz hazafias küzdelmeihez egészséget, erőt, kitartást és mindnyájunk által óhajtott sikert.” Az ünneplő közönség.

— Nagyvárad a magyar vezény-szóért. Viharosnak igérkezik Nagyvárad törvényhatósági bizottságának szeptember havi közgyűlése, melynek ügyrendjébe egy, ez időszakra nagyon is aktuális indítvány fog kerülni. Az indítvány pedig arról szól: mondja ki Nagyvárad törvényhatósági bi-

zottsága, hogy a hadsereg magyarosítását elkerülhetetlenül szükségesnek tartja s a magyar vezényszó behozataláért a kormányhoz külön feliratot is intéz. Az indítványt a nagyváradi függetlenségi párt egyik oszlopos tagja: dr. Stokker József törvényhatósági bizottsági tag nyújtja be s az indítvány mellett erős akcióra készül az egész párt.

A kormányválság.

— Budapesti munkatársunktól.

Budapest, aug. 27.

Tegnapról mára a helyzet lényegesen megváltozott és pedig jó irányban. Az utolsó ember, akitől félték, hogy esetleg nemzeti engedmények nélkül vállalkozik kabinetalakításra, is letett erről a szándékról. A király tegnap a „Nem engedünk!” álláspontján felajánlotta Darányinak a kabinetalakítást és Darányi nem mert vállalkozni; megfontolási időt kért, értekezett társaival egyenként a minisztertanácsban és végül kijelentette, hogy nem vállalkozhatik.

Ezzel a válság visszatért a kiindulási ponthoz, de javult a helyzet annyiban, hogy a király most már tudja, hogy a legaukikusabb emberek sem vállalkoznak kabinetalakításra nemzeti engedmények nélkül. A kérdés személyes oldala ilyenformán megoldatlan marad még két hétig, de érdemben előbbre jutottunk, mert most már biztos, hogy lesznek nemzeti engedmények.

Jó forrásból tudjuk, hogy a király ma, már számol avval, hogy ma már engednie kell és meg is érlelődött benne a hajlandóság, csak a nyelvkérdésben abszolúte nem akar és valószínűleg nem is fog engedni. Ezt budapesti és bécsi forrásaink egyhangosan jelentik, de különben a józan ész megmondja, hogy most már csak engedmények árán lehet a válságot megoldani.

A korona az erőszak terére nem léphet és tanácsosaitól most már tudja, hogy az egész ország engedményeket vár. Most a királynak eredeti szándékához híven megvan az információja és tudja körülbelül az engedmények arányait is; Bécsben tanácskoznak fog Pitreichhal és Körberrel, hogy a magyar kívánságokat összeegyeztessék a hadsereg felfogásával és az osztrák érdekekkel. Ily módon valami határozott program fog kialakulni, melyet a király a megbízandó politikusnak fel fog ajánlani a megbízással együtt, mely mintegy szeptember közepéig késni fog.

A személyes kérdés egyelőre háttérbe szorult. A személy megválasztása a programtól függ immár és a király azt a politikusot fogja megbízni, kinek nézete leg-

közelebb áll a most Bécsben kifőzendő programhoz és a kiról pedig felteszi, hogy legtöbb ereje és módja van az ellenzékkel megegyezésre jutni. A kombinációknak ismét tág tere nyílik és megcsik, hogy a válság személyes oldala is oda lyukad ki, ahol a kihallgatások előtt volt és mégis megvalósul az Apponyi-Wekerle vagy Wekerle-Apponyi kabinet, melyet a válság első napjaiban majdnem biztosra lehetett venni.

Általános az a nézet, hogy addig nem lesz új kabinet, míg a kibontakozásra biztos utat nem találunk és hogy mindaddig gróf Khuen-Héderváry ideiglenesen helyben marad, míg a megbízandó új ember előleges tárgyalások után nemcsak a személyes dolgokban, hanem az egész politikai helyzettel és a jövődő magatartással tisztába nem jöhet.

Hogy közbe-közbe a kormánypárt békétlenkedik, arra nem sok ügyet vetnek; majd megbékül. A régóta kísértő értekezlethöl sem igen lesz valami; majd csak értekezlet nélkül is utólag magukévá teszik azt a programot, melyet az új ember vallani fog.

A Ház ülése azonban a jövő hét elején meglesz és azt az ellenzék erőlyének fogjuk köszönetelni. Igaz, hogy a tisztelt ideiglenes kormány nem fog semmit sem mondani, de a parlament mégis meg fogja tenni alkotmányos kötelességét és legalább a vesztegetési szennyekeken eshetők tul.

A függetlenségi párt mint olyan nem foglal semmiféle újabb állást; követelése ismertek és ezekhez ragaszkodik. Ha az új ember programja a párt, illetőleg a nemzet óhajait ki fogja éltetni, béke lesz, ha nem, a párt mindaddig folytatni fogja a harcot, míg az ország és népének igazát ki nem küzdötte.

Felmondás nélkül.

A kereskedelmi alkalmazottak helyzete.

Kolozsvár, aug. 27.

Rokonszenz és részvét fordul mind azok felé, akiket a párisi áruház katasztrófája ért. Még azok is, kik máskor szidják vagy irigyelek a tőkét, csak meghatottsággal gondolnak a borzalmas szerencsétlenségre és szívük túlrad a szánakozás nemes érzelmeitől. A katasztrófa áldozatait, vesztetteket legyen életük, testi épségüket vagy anyagi javakat, egyaránt oszloznak az egész társadalom jóindulatában.

Az üzletlajtadonosok óriási vagyoni kárt szenvedtek és az egyik cégtárs neje borzalmas módon halt meg elsőnek az ál-

nati sem hitte, nem is sejtette, hogy a vég küszöbén van; amazok mind a megsemmisülés rettenetes gondolatával ugrottak le az utcára.

A budapesti katasztrófából nagy tanulások rejtőznek a mi számunkra is. A mi: Kolozsvár. A helyi sajtóban évek óta tartom napirenden a tüzoltóság kérdését, mely — nem tehetek róla — a legnagyobb aggodalommal tölti el lelkemet. Nálunk nincs ugyan olyan áruház, mint az amely a fővárosban légeett, de nincs tüzoltónk sem. A hivatásos tüzoltók száma, ha jól tudom még most is összesen 12 tagból áll. Ebből tüzvész esetén 8—9 vonulhat ki, a veszedelem helyére. Nem megyek itt most bele a részletekbe — lesz még erre alkalom, adja Isten, hogy ne szomorú alkalom — de már jó volna komolyan foglalkozni ezzel a komoly kérdéssel. A város vezetők közül néhányan most Drezdában voltak. Valószínűleg tapasztaltak ott valamit a tüzbiztonság körül is. Kíváncsi vagyok, hogy ez a bizonyára költséges kirándulás, mennyiben fog kamatoztatni a városi adminisztráció körköl.

Ebből az esetből kifolyólag felmerül még egy égető kérdés, melynek elintézése azonban már a cöpfös hadvezetőség hatáskörébe tartoznék. Ez a katonai tüzoltó-csapatok szervezése. Egy ilyen cikk korábban nem fejtethető ki bővebben a katonai tüzoltó-csapatok jelentősége. Mindenki tisztában lehet annak nagy horderejével és azzal, hogy milyen nagy és hasznos szerep várhat e térer a hadseregre. Talán arra is akad alkalom, hogy ezzel a kérdéssel is bővebben foglalkozzunk.

A budapesti katasztrófa fokozott óvatosságra inti azokat, kik az emberélet fölötti örködésre hivatottak. Mert övéké a felelősség akkor, ha a budapesti esetnek, bár kisebb mértékben is valaha párja akad.

Herczeg Jenő,

TÁRCA.

Régi kastély . . .

Régi kastély mohos romja,
Vérce, bagoly lakik benne,
Udvarát a gyom felverte.
Tán valami átok nyomja!
Régi rom, a hogy elnézlek,
Meggzál-nak a bús emlékek.

Itt ölték meg a barátot,
Ki öljött az árva honba;
Magaspolcra kapaszkodva,
Cseleket szölt és harcsólt:
Királyasszony nagy gyötrelme,
Egész ország veszedelme.

Akkor is az idegennek
Volt kelete, becsléte.
A ki magát hányja-veti,
Annak élnek, tömjéneznek,
A míg rá ül a nyakokra.
Bizony le nem dobják róla!

Szegény hazám, szegény Erdély!
Téged mindig csak becsapnak.
Boldognak, boldogtalannak
A fejűs tehenek letél.
Hanem úr vagy, — te úgy hiszed, —
Tanulni a multból minék?

Versényi György.

A budapesti katasztrófa-hoz.

Kolozsvár, aug. 27.

Szomorúan, lelkem csöndes és mély-séges fájdalomával, egy kedves halottam ravatalától, sétára indultam este 7 óra felé a főváros utcáin. A zajt kerestem, a rohanó emberek közé akartam vegyülni az én nagy szomorúságommal. De látnam két órákor szállt el a lélek, egy testből, melyhez engem testvéri kötelékek fűtek. Magam is vigasztalásra szorultam: nekem kellett vigasztalnom a gyöngébbeket: az anyát, a nővért és miközben szívemet marcangolta a kétségbeesés, miközben gondolataim perbe szálltak az Istenséggel, a nagy Láthatatlannal, ajkam a megnyugvás érzését hirdette azoknak, kik megnyugodni alig tudnak. El-fáradtam ebben is. Az utcára hajszoltam magamat. Elértem a Kerepesi-utrá. A Nép-színház előtt lehettem, amikor kicsapott az első lángnyelv a Párisi áruház kirakatából. Néhány pillanat és mindenfelől összeszaladtak a járókelők. S a pusztító tűz, valóságos körfutást végzett a hatalmas épületen. A gyilkos villamos vezetékén végig szaladt, körbe, oldalt, fel és le a házozat minden irányába a tűznyelv és tíz perc sem telt bele: gyönyörű máglyaként égett az üzlethelyiség földszinti része.

Rettenetes, örökletes kiáltozás és futkosás kezdődött ekkor. Vevők: kezükben a kiválasztott tárgyakkal rohantak ki a helyiségből. Alkalmazottak: fedetlen fővel, sapadt, megrémült arc kifejezéssel vonultak kifelé. Néhány elszántabb alak benn a helyiségben futkosott és kiabált össze-vissza, fel az emeletekre és le a pincékbe. A nép a tüzoltóságot kiabálta, mely végre szegényes felszereléssel meg is érkezett. Az elszörmnyedés moraja zúgott végig a tömegben. Elő-tűntek egy valóságos lángtenger, mely vakító, perzselő hullámaival körül nyaldosta a hatalmas palotát és megérkezett ahhoz vagy 24 tüzoltó. Ezek kétségbeesve állának a tűz színhelyénél. Örült kiáltások hallatszo-

tak már ekkor az épületből. Rettenetes megdöbbenő tíz perc telt el. A tüzoltók meg-eresztettek egy kis tűzsugarat, mely zizeget rontott a tűz közé, de arra gondolni sem lehetett, hogy azzal valamit segítenek is a veszedelmen.

Most futva érkeznek a katonák, majd utána vonulnak ki a tűzorségek. Néhány pillanat és kész a kordon. A rendőrök és katonák mindinkább szorítják vissza a tömeget. S megkezdődik ezalatt a szivattyúk működése. A máglya ég és hatalmas lángja már eléri az első emelet ablakait. Ekkor kezdődik a hatalmas, szinompás, szörnyű hatása tüzijáték. A vörös lángból színes csillagok sisereregy törnek ki. Mindaz, mi-ben annyiszor gyönyörködöttünk: a csillagok; a tűzi békák; a pukkanó vak-ágyuk és ezer meg ezer változata a népszerű tüzi-játéknak fakad ki a lángnyelvekből. Ekkor egyszerre valami halálos némaság vesz erőt a tömegben, amely kitartással bámulja a fenségesen borzalmas panorámát. A néma csöndet kétségbeesett jajkiáltások törnek meg. Ezer torok kiáltja egyszerre: A házban emberek vannak! A kísérteties pokoli világosságnál látszik, hogy az ablaknál emberek hajolnak ki és rimámkodnak segítségért.

Ponyvákat! kiáltja most a tömeg és nagy nehezen előkerül az is valahonnan. Egy csomó ember megfogja és odaát vele a tűz mellé. Mi, akik kivülbe állottunk, látjuk, hogy egy nő mint szagatja le a magáról ruhát.

Ugorjon le! Ugorjon le! Ezer torok kiáltotta ezt fel ahhoz az asszonyhoz. A szerencsétlen lenéz az ablakból a ház alá. A máglya lángja fel-felcsap hozzá és az az asszony habozik. Mit láthatott abban a rémes pillanatban az asszony ott a ház alatt. A ponyvát nem, az bizonyos. Akkor volt az az ő szemében, mintha valaki a tenyerét tartotta volna oda, hogy abba ugorjon bele.

S sivit a tömeg: ugorjon, ugorjon! S az az asszony egy szál fehér ingben feláll

az ablak párkányára és elereszti magát. A fehér vászon-ing megakad egy pillanatra valamelyik kiálló erkélyben. Rémes, velőig ható kiáltás szabadul ki az asszony ajkáról. Az ing a teher alatt elszakad: a szerencsétlen most már zuhan feltartóztatatlannal a ponyva — mellé. S így a második: cselédforma, — amint esésében kivehető, — az is odazuhan a kövezetre.

Tovább nem tudtam nézni ezt az irtózatos látványosságot, melyet nyomon kísért a statisztáló nép örvongése. Szinte futva menekültem a helyről, melyen a halálnak ily szörnyű aratása volt. Minek azt látni, hogy vannak emberek, kiknek nincs más választásuk, mint vagy megstülni, vagy összeszeroncsolt testtel kerülni az utca kövezetére. A többit már én is csak hallomásból és az újságokból tudom. Hogy nemcsak az a két egyén, de majdnem huszan próbálták meg a szörnyű halálúgrást. S hogy alig néhány menekült meg összeszeroncsolt tagokkal. A többi a boncoló asztalra került. Emberek, kik nem is tudták, hogy a „hideg” halál közelségében vannak; emberek, kik úgy, mint én, vagy te, nyugodtan és vidáman nevetgeltek, kacagtak, hogy a következő pillanatban elébük álljon a szörnyű választás: megégni, vagy összezuodni.

El lehet mértyelni azon: hogy mi az emberélet. Semmi, de semmi. Erőnek hiszed magadat és a következő percben gyenge vagy, a leggyengébb az utadat megakasztó Végzet ellen. S az életed megakad. Eltávozol a semmibe. Oda: a hol csak egy a pozitív: a megsemmisítés. A többi minden csak teoria; csak arravaló, hogy bennünket, kik élünk megnyugtasson.

Ez az irtózatos katasztrófa elnyomta bennem az én saját fájdalomamat. S az én halottam ravatalánál, valami megnyugvás féle költözött a lelkembe. Aféle: hogy az én halottamnak életét, nem egy buta villamos szikra oltotta ki; hanem maga a lassu léptekkel, mind közelebb érő, mindjobban elhatalmasodó fenséges Halál. Ez egy pilla-

dozatok hosszú sorában. Szinte embertelen-ségnek látszik, ilyenkor bármilyen és bármilyen formában megszólítani ezeket a boldogtalan embereket. És mi mégis megtesztük; megtesztük abban a tudatban, hogy a legnagyobb szerencsétlenség sem szolgálhat olyan cselekedetek takarójául, melyek a társadalmi és törvényes rendbe átközöknék és amelyeket akár rendes, akár rendkívüli körülmények között feltétlenül el kell ítélni.

A párisi áruházak 150 rendes alkalmazottja volt és ezeknek — egy-két kivételtől eltekintve — nem járt felmondás; pedig mind intelligens, sokan csajdások emberek. A napzsámornak vagy bér-munkának egy heti, a cselédnek két heti, a segédnek hat heti, a magasabbban kvalifikált segédnek három, esetleg hat havi felmondás jár. A párisi áruház a maga embereit bármikor felmondás nélkül kidobhatta, mert belépésük szerződésileg kikötötték, hogy nincsen felmondás.

Igaz, hogy régi jövel: „Volenti non fit injuria.” — Nem esik igazságtalanság azon, aki ezt maga akarja, de azt az elvet itt alkalmazni nem lehet. Az az ember, aki kereset nélkül van és nincs, hogy mi-ből szerezzen kenyeret magának és családjának, alár mindent, még azt is, hogy esetleg felakaszthatják, ha kenyérhez juthat. Nem szabad akaratból írja alá a törvényellenes szerződést, hanem a kénytelenség-ből; mellette ott van az inség revolvere, melynek ravaszán ott van a kenyéradó keze. A jogászok ezt így hívják: „Turpis causa” — magyarul „Gyalázatos ok!” Soha a jogi kifejezés nem felelt meg annyira a köznapai felfogásnak, mint ebben és ehhez hasonló esetekben Gyalázatos dolog bizony az, ha a vállalkozó visszaél a felfogadott emberek kényszerhelyzetével és megfosztja őket attól a csekély biztosítéktól is, melyet a törvény nyújt nekik.

Nem vagyunk egészen biztosak benne, hogy per esetén a bíróság elismerné-e ezeket a felmondások nélkül való szerződéseket, mert utóvégre a törvényt nem szabad ki-
játszani és a bírósági ítélet méltányosság-ból; de abban teljesen biztosak vagyunk, hogy minden esküdtszék, ha polgári ügyek-ben ítélnék, semmieseknek, embertelenek és erkölcsellenesek mondaná az ilyen szerződéseket.

Felhasználunk nem az ellen irányul, hogy az alkalmazottak most nem kapnak vagy csak kegyelemből rövid felmondási időre fizetést. A mostani eset vis major, előre nem látott szerencsétlenség, mely törvényt és szerződést egyaránt leront és a tényleg történt vállalkozó ilyen esetben akkor sem tartozik felmondani és felmondási időt fizetni, ha ezt előlegesen ki nem kötötte; de felhasználunk az ellen, hogy rendes időben — mikor bizonyára tűzre-vízre nem, hanem csak a folyó üzletmenetre gondoltak — követelnek előleges lemondást a felmondásról és az üzleti alkalmazottak becset a mindenestől elcsúszó lemondás állítja.

Most az általános könyörület beugrik a részbe és segít az egyszerű kenyeret vesztett tömegnek; de ki segít a multban, vagy ki fog segíteni a jövőben azoknak az egyes szerencsétlen embereknek, a kiket ilyen emberzsora során bármilyen csekély-ség miatt vagy ok nélkül is, hogy egy-egy családtagot elhelyezzenek vagy egy-egy protekciós alakkal helyet csináljanak, egyszerűen kidobnak.

Ez a rettenetes tűz ime bevilágított a kereskedelmi gyakorlatnak ebbe a szomorú rejtékbe is. Felhívjuk a kereskedelmi miniszter figyelmét ezekre a képtelen és embertelen szerződésekre és reméljük, hogy a miniszternek lesz rá gondolja, hogy a vállalkozók a jövőben meg ne kerülhessék, ki ne játszassák a törvényt. Nem kell hozzá sok; csak a felmondásról szóló törvény-szakaszba be kell iktatni még egy sort:

— Minden oly szerződés, mely a felmondást lehetetlenné teszi, érvénytelen.

A tűzkatasztrófa után.

— Express tudósítás. —

Budapest, aug. 27.

Harmadszor töltött a napsgár a kerepesi-utí áruház tüzská, csupasz falaira, de a csillogása csak sötétebbé tette azt a mélyeség gyászát, a mit a katasztrófa okozott. Az első pillanat kétségbeesett megdöbbenést, csupa nagy, szinte letargikus fájdalom követte. S a részletek, amik a katasztrófa felől egyre sürribben kerülnek nyilvánosságra, növelik a gyászt, a minél csak a szerencsétlenség okozóinak bűnös mulasztása miatt való felháborodás nagyobb.

Már most kétségtelen, hogy az áldozatok száma sokkal nagyobb, mint az első órákban hitték. Tizenhét emberre teszik a halottak számát, de nem lehetetlen, hogy a romok felkutatása még szomorúbb képet adjon a hétéfő pusztulásnak. A bécsi és müncheni tűzoltóságok kiküldöttéi ma is kin voltak a tűz színhelyén s hangosan kifejezték a tőmérék mulasztás miatt való felháborodásukat.

A katasztrófa áldozatainak egy részét a temették. Szívzaggató jelenetek játszódtak le a temetőben az egyes sírok mellett s keservesen zokogott az óriási tömeg, mely eljött, hogy utóljára megírassa a mások bűneinek áldozatait. Megrázó hatással volt mindenre és a nagy részvét, a melynek drámai erővel való megnyilatkozása némi enyhülés azoknak, kiktől a katasztrófa elragadta hozzátartozóikat.

Mai híreinket az alábbiakban közöljük.

Borzalmas lelet.

A tegnapi lapok már hírt adtak róla, hogy Czank István tűzoltó a 38. számú ház mezzaniján egy fűrdőszobában egy férfi csontvázhoz tartozó térdkálcsot talált. Egy elhamvadt szárcsont alighanem egy női holttesthez tartozik.

A fűrdőszoba, a hol csontrészeket találtak — mint a vizsgálat kiderítette — Goldberger Sámuel II. emelet. 8. számú lakáshoz tartozik. A lakás a tűz kitörésekor zárva volt és így nagyon valószínű, hogy a szerencsétlenek a IV. emeletről menekültek valahogy a fűrdőszobába. A tűzoltó, a ki letrán mászott fel a mezzaninba, a fűrdőszobában kádat nem talált, csak a kályhát és így nem lehetetlen, hogy a fűrdőkád elolvaszt, a bemenekült emberek pedig nyomortalannul ott veszték. A boldogtalanok nyilván a kádba menekültek. Ott megnyitolták a csapot abban bizakodva, hogy a víz megmenti őket.

Az izzó falban levő vezetékben azonban valószínűleg már felforrat a víz s a szerencsétlenek legelőbb is leforrázták magukat. Nem lehetetlen, hogy vizet egyáltalán nem is kaptak, mert a vízvezeték olomszelei már akkorára megolvadtak a hősségtől.

Cank tűzoltó, a szénnel égett holttest megtalálójá roszsul lett a látottaktól.

A főváros segítsége.

A főváros holnap délelőtti rendkívüli közgyűlést tart, amelyen a katasztrófa áldozatainak családjai számára segélyt szavaz meg. Hogy a főváros adományának a kifizetése ne késztessék, már ma ülést tartott a pénzügyi bizottság a megállapított az összeg fedezetéről. Rögtön a bizottság után a tanács is ülésezett s elfogadta a pénzügyi bizottság a javaslatát.

Különb a pénzügyi bizottság ülésén Matuska Alajos helyettes polgármester elnököl és Ágatha László tanácsjegyző volt az előadó. A pénzügyi és gazdasági ügyosztály javaslatát terjesztette a bizottság elé. E szerint a főváros huszezer koronát szavazzon meg a szerencsétlenség áldozatainak, az összeget a múlt évi zárszámadások feleslegéből fedezze.

Az ülést Matuska megkapó beszéddel nyitotta meg. Hangsúlyozta, hogy a fővárosnak nagy erkölcsi kötelessége, hogy enyhítsen az emberitől tűzvesztés által okozott nyomoron s példát is adjon a nagyközönségnek. Ezután a bizottság egyhangúlag elfogadta javaslatát.

A tanács délelőtti 11 órákor tartotta rendes ülését. A pénzügyi bizottság javaslatát tárgyalta és azt a holnapai rendkívüli közgyűlésen pártolólaj terjesztik elő.

Ma délelőtti a tüzesszoldat zsidóvallású áldozatait a Chewra Kadisha közbenjöttével a X. kerületi új temetőben helyezték örök nyugalomra. A főváros szép koszorút helyezett a ravatalra. Délután lesz a tűzhalált szenvedett Goldbergerné temetése s a főváros szintén koszorút tétet le a koporsójára.

Blismerés a mentőknek.

Derek mentőknek bőven kijutott a munkából. A derek harcosok a budapesti mentő-egyesület tagjai most tömegesen kapják az üdvözlőket, a borzasztó tűzkatasztrófa alkalmával kifejtett önfeláldozó működésért.

Gróf Karácsonyi Jenő, az egyesület elnöke a következő sürgönyben üdvözi a mentőket:

„Megnyugvással értesültem, hogy a borzasztó katasztrófánál jobb tanujelét adták a mentők nemes és emberbaráti működésüknek, mely legfelsőbb elismerésben is részesült.”

Rohonczy Gedeon az egyesület alelnöke elismerését fejezi ki a derek, önfeláldozó működésért.

Dr. Charas, a bécsi mentők igazgatója szívből üdvözi a derek budapesti mentőket önfeláldozó működésükért.

Megható és érdekes az alábbi levél, melyet egy budapesti úri család küldött Dr. Virostek Győző mentőparancsnoknak. A levél így szól:

„Kedves jó doktor! Engedje meg, hogy a mai reggelen szívünk mélyéből szeretettel párosult őszinte tisztelettel üdvözlőjük önt, jó doktor! és derek társait azért az emberfeletti önfeláldozásért, melyvel tegnap a szerencsétlen áldozatokat segítették. Ha király volnék, tudnám mit teyek, — de így szegény tehetetlen halandó létemre csak az az egy mód van lelkesülésem és mehatottságom kifejezésére, hogy kérem az Ur Istent, áldja meg a mentőket legbensőbb boldogsággal. Ez forró óhaja az egész Altstaller családnak, kik együttesen küldik őszinte üdvözlőket.”

A halottszállítás.

A tűz zsidó halott közül tegnap este nyolcat kiszállítottak a rákoskeresztúri új zsidótemető halottasházába.

Este nyolc órákor érkezett két halottszállító-kocsi a holttestekért az orvostani intézetbe. Az illó-utí kapu hajtottak be az udvarra s jöttükre nagy tömeg futott össze a kapu elé. A halottak rokonságából pedig senki sem volt jelen. — Valamennyit abba a koporsóba tették, amelyben eltemették.

Minden újabb kocsi látása egyet szorított az emberek szívén s amire a bus kocsisor keresztülhajtott a kapun, az asszonyok legtöbbje hangosan zokogott, az imént még ugrándozó gyermekek is sirtak. A férfiak közül többen szemléltek:

— Egy... kettő... három... négy öt... hat... hét...!

Ennyi volt a kocsi száma. Kivált sorukból a Goldberger Henrikné kocsija, a legelső. Négy ló volt elébe fogva, a fényezett halottas hintónak. A többi egyszerű, festett kocsi volt, kétfogatú, egyedül fényes-ség rajtuk az égő lámpás világ. A harmadik kocsi két koporsó volt, a Weinberger testvéreké.

Egy óra multán megérkeztek a kocsi a rákoskeresztúri temetőbe s a koporsókat díszes ravatalra állították. Hetet

közös ravatalra, Goldbergerné külön. Goldbergerné a családja temetési ma délután három órákor.

A másik két zsidó halottat, Beer Ilonát és Spiránét ma este nyolc órákor szállítják a temetőbe s pénteken délelőtti lesz a temetésük, ugyanolyan díszszel, mint a többiek.

A két keresztény halottnak, Proksa Istvánnak és Szabó Marinak temetéséről a főváros hatósága gondoskodik. Ma este nyolc órákor szállítják el a két holttestet az orvostani intézetből. Még nincsen elhatározva, vajjon egyszerű, vagy pedig díszes temetést kapnak-e. Ha díszes temetést rendez a főváros, akkor a két halottat a kerepesi uti temetőbe viszik, éjjelen át a halottas házban pompás ravatalra teszik s másnap a hatóság képviselőitől közös sírba bocsátják. Ha egyszerű lesz a temetésük, akkor a két holttestet az új temetőbe viszik s mindjárt a halottakocsi megérkezése után, anélkül, hogy ravatalra helyeznék őket, csendben elhantolják, ez esetben is közös sírba.

A tűzkatasztrófa áldozatainak temetése.

A rákosi zsidótemetőben ma délelőtti hantolták el a tűzkatasztrófa szerencsétlen áldozatait. A holttesteket már tegnap este kiszállították a boncoló intézetből s a temető halottas kamrájában helyezték el. Ma már kora reggel hatalmas tömegekben vonultak ki a résztvevők a temetőbe, részint villamoson, részint kocsiokon, de igen sokan mentek gyalogosan is, pedig a rákosi új zsidó temető mintegy másfél órára van a fővárostól.

A koporsókat a temetést rendező Chewra-Kadisha emberei a halottas ház előtt helyezték el; egymás mellett állott a hét koporsó egy sorban, mindannyit fekete lepel borította. A családtagok és rokonok vették körül a koporsókat, mintegy egyetlen családdá olvadvá, mindaddig, míg a Chewra-Kadisha emberei ki nem jelölték az egyes koporsókat, hogy melyikben ki nyugszik. Ezután szivetrázó jelenetek következtek. A családtagok hangos zokogással borultak saját koporsóikra, többen elájultak, úgy, hogy orvosi segítyt kellett nyújtani.

Pontban 10 órákor érkeztek meg Khon főrabbi, Lazarus kántor és az énekkar.

Utána nyomban felhangzott a gyászéneke, majd Khon főrabbi a koporsók előtt föllépett emelvényre lépett és győző gyászbeszédet mondott. Utalt a borzalmas katasztrófára, melynek 14 ember esett áldozatul s beszédjén végighúzódott az e heti prófétai leckére vonatkozó mottó: Vigasztalást találunk az egy igaz Istenben, a ki az összes népek Istene. A jelen voltak mély megindulással hallgatták végig a szép beszédet. Majd ismét a gyászéneke hangzott fel, melynek hangjai mellett megindult a szomorú menet a temető északi része felé, hol nyolc tárogató üreg várt a koporsókra.

Legelőbb az énekkar haladt, szóltárokat énekelve, utána az egyes koporsókat vitték, melynek közelében a családtagok sírányok tak. A sírhelyeknél földbeesett zsinidelyek jeleztek, hogy melyik helyet kinek szánták. A koporsókat gyászénekek közt emelték le az üregekbe, meg egy-egy göröngyöt dobáltak utánuk a hozzátartozók, aztán elfeltek azokat.

Az eltemetettek névsora a következő: Özvegy Márkus Lajosné, Márkus Margit, Weinberger Margit, Weinberger Janka, Reichmann Anna, Hartmann Vilmosné, Blankenberg Géza.

Spiráné holtteste még az orvostani intézetben fekszik, Goldberger J. H.-né, az áruház egyik tulajdonosnéját délután temették el hozzátartozói. A temetőben megjelent egy kétségbeesett asszony, Reichmann Simonné is fiával és anyósával, akinek az ura szintén bennégett. Megrendítő látvány volt, amint hangos zokogással férje koporsóját kereste, mert azt hitte, hogy megtalálták már holttestét és szintén most temetik. Tizenegy óra után oslott szét a közönség, amely megrögzött azon, hogy a főváros nem volt képviselve a temetésen.

Hálaadó Istentisztelet.

A Párisi Áruház megmenekült alkalmazottai és lakói, akik nagyobbára zsidók, tegnap hálaadó Istentiszteletre gyűltek össze a dohány-utcai zsidó temetőben, hogy az oltár előtt fohászodjanak fel az Egek Urához. Rendkívül meható volt ez a szívből fakadó hálaadás. Sirtak és imádkoztak az emberek és ihleten köszönték meg az Istennek az életüket.

Az Istentisztelet fél nyolc órákor kezdődött. Kohn főrabbi mondta el az imát és Licht kántor énekelte. A ház lakói közül ott voltak Goldberger I. H., kinek a felesége oda veszett, dr. Keszler Zsigmond nevével, Spira Margit, Spira Gizella s dr. Palos Géza, aki egy hónap előtt költözött ki a házából és az áruház teljes személyzete.

Keszler Zsigmondot hívták a thórát, aki hálaimát mondott a szerencsés megmenekülésért. Az összes alkalmazottak, akik gyászszallagot viseltek karjukon, egyenként járultak a frigyáda elé és imádkoztak. Szem nem maradt szárazon a nagytemplomban.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK!

Egész évre 24 korona
Fél évre 12 „
Negyed évre 6 „
Egy h napra 2 „

Mutatvány számot kívánatra 8 napig ingyen küldünk.

„Ujság”

szerkesztősége és kiadóhivatala
Kolozsvárt, Egyetem-utca.

UJDONSÁGOK.

Kolozsvár, augusztus 28.

— (Személyi hír.) Dr. Marschalkó Tamás, egyetemi tanár Lipik-fürdőről hazakerkezett.

— (A kolozsvári egyetem új tanára.) A kolozsvári Ferencz József tudomány-egyetem üresedésében levő kisérteti, természetföldrajzi tanszékére, melyen azelőtt dr. Abt Antal tartotta előadásait, dr. Taugl Károly, az állami központi mérték-hitelesítő bizottság igazgatója budapesti egyetemi magántanár, rendes tanárrá nevezetett ki.

— (Halálozás.) A volt csikszeredai törvényszék elnöke, Mentovich Gyula, a magyar bírói kar egyik fényes tehetségű tagja, kit győgyíthatlan betegsége miatt huzamosabb ideig a kolozsvári elmekórtani intézetben ápolták, e hó 26-ikán elhalálozott. A megboldogult általános tiszteltetésben és becsülésben állott férfit ma a délután 5 órákor temetik a helybeli sírkert kápolnájából. Haláláról az elhunyt családja az alábbi gyászjelentést adta ki:

Atalrunk a legmélyebb fájdalommal tudatjuk, hogy Mentovich Gyula m. kir. törvényszéki elnök f. hó 26-án délután 2 órákor, életének 55. év boldog házasságának 16-ik évében, hosszas szenvedés után elhunyt. A boldogultnak hűlt testeméi f. hó 28-án d. u. 5 órákor fogtak a helybeli sírkert kápolnájából az ev. ref. egyház szertartásai szerint örök nyugalomra helyezni, amely végülisésségre a rokonokat és ismerőseket szomorúan meghívjuk. Áldás, béke poraira! Kolozsvárt, 1903. augusztus 26. Mentovich Gyuláné sz. Papp Berta, az elhunyt neje, Szász Béláné sz. Mentovich Julia, az elhunyt nővére és gyermekei. Mentovich Ferenc, fivére, ennek neje és gyermekei. Papp Ödön és neje, mint após és anyós. Dr. Papp János h. ügyvéd, mint sógor. Simó Mátyásné sz. Papp Anna, mint sógornő.

— (A manőver betege.) Ez nem egy szímuláns tartalékos baka, hanem egy hamisítatlan, aranycsillagos honvédhadoagy volt. Tegnapelőtt délután fél hat órákor érkezett Kolozsvárra egy örvetelő kíséretében Szászváros vidékéről, hol most nyári nagygyakorlataikat végzik a honvédek. Ott érte őt a baleset, a súlyos lábtörés. És vonatra tilték a szegény tartalékos hadnagyt, hozzáadván az örvetelő urat betegápolól. Szomorú volt az út. A vonat ráz. A hőség fojtogat. A törés éget és fáj, fáj rettenetesen. De egy vigasztaló. Várni fogják a vasuton a beteget. Szerelő karok ölelik magokhoz s az édes viszontlátás megnyihli tán a nagy szenvedést. A vonat megáll. Az örvetelő ur és egy hordár átfogják a hadnagyt és hozzák kifelé. A beteg tiszt nyög, nyög és szemei ijedten keresik őt, őket, a kik várják. Nem várta senki. A szenvedő arcából fölragyogó remény lehunyt, a beteg hadnagy arca szápadtabb és szápadtabb lett és egy konfliktusban baktatott a lábatört tiszttel tovább... tovább...

— (Tárlat Kolozsvárott.) Az Erdélyrészi Szépművészeti társaságnak a sétatéri műcsarnokban e hó 30-ikán, vasárnap délelőtti 11 órákor megnyitandó kiállítására tegnap már a meghívottak is szétküldötték a dr. Seéchy Ákos vezetése alatt serényen buzgólkodó bizottság. Ez a lelkes kis csapat már nagyon előre jutott a rendezés dolgával, úgy, hogy szombatn már be is mutatják a tárlatot a saját képviselőinek s egy szebbebb, meghívott társaságnak. A tárlatra küldött érdekesebb festmények művészei közül a következőket említjük meg.

Horty Pál (Bükkvágás), Baditz Ottó (Vágok olyan rendez mint te), Kóváry Endre (Erzsébet), Ferenczy Károly (Ozsonna), Bosznay István (Tájképek), Gráf Jakab (Tájképek), Kórpácz Dezső (Tersatto), Edvi Ilés Aladár (Tájképek), Grünwald Béla (Domboldalon), Kinnach László (Kedvenc virágok), Benelne Szentel Mária (portrék), Greguss Imre (Rákóczi induló), Thury Gyula (Lagroma), Knopp Imre (Kórház), Magyar-Manheimer (Tájképek), Stein János (Ábrándozó), Madarász Viktor (Vak Botyán), Vajda Zsigmond (Mária), Nagy Vilmos (Megnyugvás), Gaál Emma (Tanulmány fejeke), Melka Vince (Tájképek), Peske Géza (Kecskés léány), Aggházy Gyula (Csendélet), Papp Gábor (portrék), Jankó János, Nagy Zsig, Peske Géza, Peielle Róbert („Halál”), Poll Hugó, Telepi Károly tájképeivel, Sándor Béla („Virrasztás”), Jászay József (Öreg muzsik), Weress Zoltán („Becsapra”), Vajda Zsigmond (Régi emlékek), Nagy Vilmos (Játzó gyerekek).

Apróbb szobrokat Dankó József, Róna József és Szászák Ferenc állítottak ki.

Szóval a tárlat fölötté érdekességű igérkezik, már most a kolozsvári közönségtől függ, hogy anyagiakban is kellő legyen a siker.

— (Mária-kenedék.) A boldogságos szűz, hazánk nagyszónyának tiszteltére, a helybeli Minorita-templomban rendezett Mária-kenedék harmadik litániája: holnap, szombaton, f. hó 29-ikén este 6 órákor tartatik, mely alkalommal a szentbeszédet tiszt. K. a c. z. L. z. helybeli r. kath. hitoktató fogja mondani.

— (Ertésítés.) A Mikó-utcai ev. ref. leányiskolában a beíratások szeptember 1-től 7-ig tartanak meg és pedig d. e. 8-tól 12-ig, d. u. 2-től 4-ig.

— (A király a tanoncmunka kiállításán.) A király ma a segéd- és tanoncmunka-kiállítást szemlélte meg. Pontban tíz órákor érkezett ő Felseje a város-
ligeti iparcarnokba, hol Thék Endre fogadta és Kovács Gyula aligazgatóval egyetemben kalauzolta. A király kíséretében ott voltak gróf Khuen-Héderváry miniszterelnök, Láng Lajos- Wlassics Gyula miniszterek, Márkus József főpolgármester, Matuska Alajos helyettes polgármester és Rudnay Béla rendőrfőkapitány. Kiváló érdeklődéssel szemlélte a király a vendéglők és szállodások együttes kiállítását, ahol Gundel János, Glück Frigyes, Stadler József és Müller Antal urakat igen kegyes meg-
szólítással tüntette ki. A király érdeklődését nagyon keltette fel az a sorleg, melyből a német császár legutóbb ott időzött: a központi vásárcsarnok látogatása alkalmával ivott; a sorleg Glück Frigyes magántulajdona. Igen jókedvűnek látszott a király és a neki felszolgált tokaji borból készségesen börcpött. A király féltizenkét óráig időzött a kiállításon.

— (Arcatlanság.) Egy „Josef Zoffmann, Werschetz, Súdungarn”-beli cég teljesen német árjegyzéket küld vevőinek és „Klausenburger”-nak írja Kolozsvárt. — Ez az aratlanság egyedül elégséges arra, hogy ez a Zoffmann nevű fráter ne kapjon egyetlenegy megrendelést se. Felhívjuk rá a közönség figyelmét, mivel valószínűleg még másokat is meg-
tisztelt német árjegyzékével, melyet a Biazini szálloda — mely azt rendelkezésünkre bocsátotta — visszaküldött Josef Zoffmann-nak, megfelelő megjegyzés kíséretében.

— (Katasztrófa a kikötőben.) Az utolsó napok izgató szerencsétlenségeinek száma egy újabb megrendítő esettel szaporodott. Brüsszelből jelentik, hogy az antwerpeni kikötőben, tegnap délután, amikor a Portugáliából Meriatio kapitány vezetésével jött „Duna”-gőzös a Van Dyck-rakodóparthoz közeledett, összeütközött Brouderitron nevű holland gőzössel. Az utóbbi léket kapott s azonnal elsüllyedt. A hajó fedélzetén volt Snovn Lénárd patrónus feleségével, négy gyermekével, 8 éves sógornőjével, azonkívül egy hajósné. A veszély válságos perceiben a nyolcesztendő kis leány karjai közé kapta a legifiatlabbat, aig másfél éves gyermeket s átugrott a süllydő hajó mellett horgonyzó kereskedelmi hajóra, míg a többiek az ár magával ragadta. — Egy vonatgőzös ment a szerencsétlenek segítségére és sikerült az asszonyt öt éves gyermekével s a hajósné kimenteni, míg az apja két gyermekével együtt a hullám-sírba merült. Snovn, a ki balkarjával egy uszó hordót karolt át, jobb karjával két kis fiát a víz fölé tartotta s nagy erőfeszítéssel igyekezett gyermekeit megmenteni, de ereje épen akkor hagyta el, a mikor a segítségükre siető gőzös a közelébe ért. A megmentett özvegyet s árát és a hajósné kórházba vitték s odakaról a bátor kis leány is, a ki a kiállott izgalmaktól betegé lett.

— (Ujhelyi gyilkosa.) A hőmező-vásárhelyi nábobnak, Ujhelyi Lipót gyilkosának, Márk Jánosnak a királyi ügyészség tudvalevőleg nem indítványozta a letartóztatását, mert a vádhatóság álláspontja szerint, itt nem előre megfontolt, sőt nem is szándékos emberölés, hanem erős fölindulásban elkövetett büntény esete forog fenn. Dr. Nyiri Géza aradi vizsgálóbíró nem osztotta az ügyészség nézetét és elrendelte Márk letartóztatását. A vizsgálói fogságba helyezett vádlottat most a törvényszéki orvosok figyelik meg, mert alapos az a föltervés, hogy Márk, a ki rendkívül ideges, lobbanékony természetű ember és már hosszabb idő óta örült módjára viselkedik, tetét nem beszámítható állapotban követte el és így könnyen lehet, hogy a fogházból a tébolydás szállítja át.

— (Tíz esztendő szocialista.) A szocial-demokrata párt a minap Aradon is gyűlést tartott. Nem mindennapi feltűnést keltett ezen a gyűlésen egy tíz esztendő szocialista: Weisz Herman aradi szocialista iparos tíz éves kis fia. Ebbe az elemi iskolás fiuba annyi szocialista-eszme szorult, hogy felnőtt emberekkel képes vitakozni a szocialista tanok és célok helyessége fölől s érvelései olyan talpraesettek és olyan komolyak, hogy még az ellenfeleimnek is meg kell hajolnia azok előtt. Imádja a kommunista társadalmat (már az is sok, hogy egy tíz éves fiú tudja fogni ennek lényegét), nyomós érvek alapján elítéli az ellenzék parlamenti obstrukcióját s szocialista szempontból lenézi a nemzeti követelményeket:

— Nem mindegy-e annak a munkásnak, — mondja — hogy két- vagy háromszintű lobogó alatt hal meg? Ha a patron-laskáján nem kétfélt sas, hanem nemzeti címer lesz: akkor a hátrahagyott családja boldogabb lesz?...

S így tovább. Bámulatos, mondhatni az abnormisságig kifejtett okosságával érvel a hokmpolitikus, kinek fejtegetéseit, vitakozásait meghallgatói százfőnyi hallgatóság gyűlekezik össze a kávéházban, vagy ahol éppen megkezdí debatterkedéseit a kis Weisz fiú.

— (Scserbina orvosa meghalt.) Szalonikiból táviratozzák, hogy Jacques pasa dr., török vezérkari orvos, akit a szultán annak idején Mitrovicvába küldött, hogy ott a halálra sebesített orosz konzult gyógykezelje, sebesült török katonák gyógykezelése közben vérdagánatot kapott, mely genyedésbe ment át és a jeles orvos halálát okozta.

— (Leégett fűrészmalom.) Sok emberélet esett áldozatul a marosmenti Pojén község alatt, ahol a Lusztig és társa cégnek őriási fatelepe és gőzfűrészmalma volt. Ez a malom tegnapelőtt éjjel kigyulladt és teljesen leégett, amikor a három munkás ember és nyolc gyermek lelte halálát a tűzben. A szomorú eset részletei a következők: A Lusztig és társa tulajdonát képező gőzfűrészmalom a hidas parton volt építve. Éjjel és nappal dolgozott a gép és a munkások felváltva voltak alkalmazva, köztük sok gyermek is, kik a gépház aljából az apró lécek, egyéb fatörmelékek s a fűrészpapr elakartásával foglalkoztak. Éjfélt után 1 órakor a gépház alsó részéből, hol a fatörmelékek voltak, hirtelen nagy tüzláng csapott fel s utána pár pillanat alatt lángban állott az egész gépház, mely fából volt építve és a nagy szárazságtól még gyúlékonyabbá vált. — A munkások, mikor a tüzet észrevették, menekülni iparkodtak, ami a felső részben dolgozó embereknek sikerült is, de akik az alsó részben dolgoztak, azokat egy pillanat alatt körültepte a láng ugyannyira, hogy a bentlévők nem tudtak kimenekülni. Segélykiáltásaikat meghallották a kint lévő munkások, mire azonban a szivattyúk segélyével behatoltak, már akkor az összes bent-szorult emberek halva voltak. A bentegettek nevei a következők: Valaschek Antal gépkezelő, Martinek András és Vurdgyea Miklós munkásemberek, továbbá Patrubány György 14, Patrubány Miklós 13, Nádor Ilés 14, Krosulyó János 12, Krosulyó Mihály 14, Poppa György 15, Szerbu I. 13 éves és Szerbu Valentin gyermekek, akik fűrészpapr kihordással foglalkoztak. A tűz a megmenekültök vallomása szerint úgy keletkezett, hogy az egyik fiú a gépház alatt tüzet rakott, hol kukoricát akart sütni. A nagy légáramlat azonban a tűzszikrát rá vitte a száraz fűrészpapr, amely egyszerre lángra gyuladt.

— (Beiratások a Fröbel gyermekkerthbe.) A városi Fröbel gyermekkerthbe az új tanévi beiratások szeptember hó 1—7-éig eszközölhetők. A beiratás pontos eszközlése céljából kéretnek a tiszteletes személyesen megjelenni. — Felvételnél 3—6 éves kisgyermek.

— (Szerencsétlenség a trónörökös vadászatán.) Ferenc Ferdinánd főherceg vadászatát igen sajnálatos szerencsétlenség zavarta meg. — Göllingből táviratozzák, hogy a múlt hét csütörtökén kezdődtek meg Salzburg környékén a zergavadászatok, amelyeken Ferenc Ferdinánd főherceg is részvesz. A trónörökös adutása, Rumerskirchen báró kíséretében érkezett s társaságában voltak: Rohan és Aursvera hercegek, Chotek gróf, Széchenyi Sándor gróf és Aerenthal báró. A vadászatot aug. 24-én, szombaton is folytatták, még pedig az úgynevezett Bluntában. — Javában állt a vadászat, amikor délelőtt 10 óra volt, nagy szerencsétlenség történt. Az egyik hajtó, a Gölling melletti Hinterflonau-ból való Baerenhofer János a Kleingöll-hegyről lezuhan s súlyosan halt. A vadászatot rögtön abbahagyták. A trónörökös Salzburgban tartózkodó nejje látogatására utazott. A szerencsétlenül járt fiatal hajtó temetése hétfőn ment végbe, amelyen a főherceg is megjelent, aki a hajtó lelküdvéért mondott misén is résztvett. Azonkívül korszorut is helyeztetett Baerenhofer sírjára.

— (Humbertné, mint játékszer.) Most, hogy lezajlott a nagy tárgyalás Párisban és elítelve a zseniális asszony, már előbb hagyott a szenzációs érdeklődés a világszáműzött család iránt. A rövid lélegzetű párisi emlékezetekben mindazonáltal sokáig talán örökre fog élni a nagy Teréz neve. A humor felhasználta őt mindenféle alakban, most az üzleti szellem igyekszik használni a derek család népszerűségéből. Az ezidei gyermekjáték-kiállításán tömérdek játékszer látható, amely a Humbert-családot jelképezi. Van például egy miniatűr lakodalmi apró templomban, apró babákkal: ez a Humbertné lakodalmát jelképezi. Van továbbá egy koreken járó pénzszerény, amelyre rá van festve a tartalmának értéke: 100 millió. Ha azonban az ember kinyitja a szerény ajtaját, csak egy fületlen gombot talál benne. Valamennyi játékszer közt azonban a legnépszerűbb és legsikerültebb egy beszélő és mozgatható baba, amely Humbert Teréz asszony sikerült szobrocskája. Állítólag a megszólalásig hű ez a baba, amelynek tökéletessége még fokozódik, ha — megszólal, mert ahhoz is ért.

— (A férj és a mindennapi kenyér.) A nagy humanisták világfelfogásának emelkedett főléte nap dr. Nagy Géza nagyváradi ügyész, mikor egy szegény asszonyal szemben, a ki a férje által lopott esélgből táplálkozott hosszú időn át, — elejtette az orgazdaság vádját. Domokos István igmándi szegény embert ez év februárjában 8 havi börtönrre ítélték el, mert Markovics igmándi birtokos kőrájából átlopott kukoricát, hogy a tél nyomorúságos idején enniaval tudjon adni beteg feleségének. Az asszonyt orgazdasággal vád alá helyezték. Nagy Géza dr. királyi ügyész azonban elejtette a tegnapi főtárgyaláson a vádat, azzal a megokolással, hogy a férj, a ki köteles családjáról gondoskodni, nem tartozik elárulni, hogy honnan szerzi a mindennapi s ezért a feleség, ha férje no-

tárius tolvaj volna is, nem vonható az orgazdaság vádjára alá csupán azért, mert szükségleteit férje lopásának zsákmányából fedezi. A törvényszék be is szüntette a szegény asszony ellen az eljárását.

— (Táncmulatság Szilágy-Somlyón.) A szilágy-somlyói ifjuság Lukácsffy Ödön és Heitai Sándor vezetésével a Kassán felállítandó Rákóczi-szobor javára Szilágy-Somlyón, e hó 29-én, szombaton a városi színházban hangversenyt. I egybekötött zártkörű táncmulatságot rendez.

— (A vonat kerekai alatt.) Megrendítő szerencsétlenség történt tegnapelőtt este a Bucsa és Fekete-tó vasuti állomások közötti részen. Az eset részleteiről az alábbi tudósítást kaptuk: Strlikán János bucsui lakos feleségével és még két napzsamos-asszonnyal, névszerint özvegy Paruj Magda és Szentrus Illésnével a mezőn dolgoztak, ahonnan este hét óra után indultak hazafelé. Strlikán gyanútlanul hajtott át a vasuti töltésen, annál is inkább mert az átjáró sorompója nem volt lebecsátva. Amint azonban a lovak a sínekre léptek, a kanyarulatból egyszerre előtört a robogó vonat s mielőtt átérlhetek volna, a gép eldöntötte a kocsi, melyet éppen derékon talált és a bentült munkások valamennyien a vonat kerekai alá kerültek. A szerencsétlenség után azonnal megállították a vonatot és kiszidték az áldozatokat a kocsi alól, akik közül Strlikán Jánost és Szentrus Illésné a gép kerekai teljesen összezúgattak. A másik két asszony esés közben a sínek mellé estek, ezeknek nem is lett volna bajuk, de ruháik beakadtak a gép hajtórúdja és ezeknél fogva vonszolta mind a kettőt a gép jó messzire, miközben fejük a folytonos üdösdéskétől teljesen szétzúzódtak. A megejtett vizsgálat kiderítette, hogy a vasuti óra a rendes időben lebecsátotta a külső sorompót, ahol a szerencsétlenség történt, miatt azonban az óra másfélt volt elfoglatva, valaki felejtette a sorompót és még követ is tett rája, hogy le ne csúszdjon. Ezt nyomozza most a csendőrség, mert ez az oka a szerencsétlenségnek.

— (A párisi rendőrség előtt.) A következő jóízű dolgot közli a Figaro: A montmartrei kapitányságnál pár nappal eelőtt megjelent egy potrohos ur. Elmondta, hogy Pavotte Sámuelnek hívják és kérdezte, nem hoztak-e június elején a rendőrséghez mint talált dolgot egy ékszerrel telt dobozt. Mindjárt hozzátette, hogy milyen volt a doboz és mit tartalmazott. A rendőrtisztviselő megállapította, hogy tényleg egy Dovel Leo nevű becsületes megtaláló hozott a rendőrséghez ilyen dobozt, amely Pavotte ur tulajdona. Mielőtt átadták volna az ékszereket, a kapitány így szólt hozzá:

— Úgy emlékszem, hogy ön már tavaly is volt nálam. Akkor is ezt a dobozt kereste és megtalálta éppen úgy, mint most Dovel volt.

Pavotte ravaszul mosolygott és megadta a felvilágosítást:

„Mégvallo, kapitány ur, egy kis huncutság van a dologban. Egyedül álló ember vagyok és bizalmatlan. Mikor nyaralni mentem, mindig zavarban voltam, hogy mit csináljak az ékszeremmel. Magammal nem vihettem, mert könnyen elveszhetnek, tthón sem mertem hagyni s manapság a bankok sem biztosak. Így jutott eszembe a rendőrség. Dovel, a becsületes megtaláló, az én szolgám. Itt a kapuban adtam át neki tavaly is, az idén is a dobozt becsületes megtalálással céljából. ... A kísérlet kitűnően bevált tavaly is, az idén is. De mit csináljak jövőre?

— (Száműzött kutya.) Egy varasdi polgárnak hatalmas újlundai kutya volt, a mely szemet szurt a rendőrségnek, mert az utcán egy gyermeket feldöntött. A rendőrkapitány meghagyta a kutya elpusztítását. A polgár erre az állatorvosi bizonyítványával igazolta, hogy az ő kutya szelid, ártalmatlan jószág és kérte, hogy a kutját hagyják életben. Erre a városi tanács a polgárt értesítette, hogy az országos kormány belügyi osztályának döntése szerint a kutját kivételképen nem pusztítják el, de utasítatik a tulajdonos, hogy kutját nyolc napon belül távolítsa el Horvát-Szlavonországnak területéről. A száműzött kutya Bécsbe ment és ott epesszi a honvágy kegyetlen hazája után.

NYÁRI SZÍNHÁZ.

Kolozsvár, pénteken, 1903. aug. 28-án: Rózsa Lili, az aradi színház tagja 3-ik vendégfőléptével:

Nőemancipáció.

Énekes bohóság.

Kezdeté fél 8-kor, vége fél 10 kor.

Holnap, szombaton, 1903. aug. hó 29-ikén:

Színházi képtelenségek.

Énekes bohózat.

SZÍNHÁZ.

Heti műsor:

Péntek: Rózsa Lili főléptésével: Nő emancipáció.
Szombat: Színházi képtelenségek.
Vasárnap: Viola, az alföldi haramia.

* Rózsa Lili második vendégfőléptése. Huszka Jenő fűlbemászó áriát rég keseregik a kintornák s az utcagyerekek is nagy időt óta fűtyálják a két világról szóló szomorú dalt, — szóval a „Bob herceg” eléggé elnyűt operett ahhoz, hogy vékép lekerüljön a repertóriumról. És ime Rózsa Lilinek második főléptése ehhez az oly sokszor végignézett szindarabhoz is meg-

telt a színház s mondhatjuk a vendégművész Bob királyfija teljes mértékben ki-elégítette a legkényesebb várakozókat is. Pajzán, ötletes, ügyes herceg volt Rózsa Lili s alakítása épséggel nem volt kópia a főszerep tulajdonos ábrázolásáról. Annyi új és kedves vonást tudott belehozni a kopott szerepbe s játékában és táncában ismét annyi volt az elevenesség és a tűz, hogy a közönség ki nem fogyott a megismételhető tapsokból. Rózsa Lili ma a Nőemancipációban lép föl harmadszor a kolozsvári színpadon.

(b.)

Táviratok

A politikai válság.

Budapest, aug. 27. éjél 12 ó.

Ő Felsége — mint tudósítónk jelenti — még három napig marad a fővárosban, de azért általános a nézet, hogy a válság ügyében most még döntés nem lesz.

A szabadelvű klubban ma délen is sokan voltak fenn.

Beavatottak azt beszélnek, hogy Darányi, ha nem is kapott megbízást a kabinetalakításra, de feltétlenül valamely misszióval ruházott fel, melylyel utat egyenget a jövődől új kormány részére.

Nem tartják azonban lehetetlennek, hogy újra Khuen-Héderváryt bízzák meg a kabinetalakítással.

Annyi tény, hogy a kihallgatott államférfiak közül egyetlenegy sem ajánlkozott arra, hogy a kabinetalakítást a mai viszonyok között vállalná.

*

Apponyi Albert gróf, a képviselőház elnöke, ma visszaérkezett a fővárosba. Egyenved 11 órakor Wekerle Sándor kereste fel Apponyit, mivel két óra hosszat konferált. Azután Kossuth Ferenc látogatott el Apponyihoz.

Tudósítónknak alkalma volt beszélni Kossuth Ferencel, a képviselőház tárgyában. Kossuth kijelentette, hogy egyelőre nem látják szükségét a parlament összehívásának.

*

Előkelő szabadelvű forrásból jelentik, hogy a kihallgatott államférfiak az audienciákon azt a benyomást nyerték, hogy ő Felsége bajlandó teljesíteni a nemzeti engedményeket, csupán a nyelvkérdés iránt vannak aggodalmak. A mennyiben a nyelvkérdést ki tudják kapcsolni a nemzeti engedményekből, akkor a Wekerle-Apponyi kabinet kombináció erőre kap és valószínű, hogy ez esetben a kabinet így meg is alakul, mert ez esetben mindketten vállalják a megbízatást.

A Párisi áruház égése.

Budapest, aug. 27. é. 12.

Az épületen alkalmazott gipsz díszítések mind rendre hullanak le. Különösen a Klauzál-utcai részen omlik a fal. Le is zuhan ma a hátsó fal és reádől a Klauzál-utca 3. számú házra. Mivel pedig a fal még omladozik, a rendőrség ebből a házból kiköltöztette a lakókat.

A romok között még mindig erősen kutatnak a további áldozatok hullája után.

Ma különben még egy eltűnést jelentettek be. A dolog-kórház 137. sz. apácája hétfőn este fel a Párisi áruházba ment bevásárolni és azóta nem került elő. Minden valószínűség szerint ott veszett a tűzben.

A házmaster állítása és számitás szerint még legalább 8—9 halottat fogtak találni a romok között.

A pincéhez még egyáltalában nem lehetett hozzáférni.

Derékig ér a pincében az iszap, piszkos víz.

A sebesültek közül még három nő és egy férfi fekszik a Rókus-kórházban.

Ma délután megjelentek a tűz színhelyén a királyi ügyészség emberei. Sárkány Lajos vizsgálóbíró, Sölley Barnabás kir. alügyész, Alpei Ignác műépítész, Dienes Akos rendőrkapitány ejtették meg a vizsgálatot és annyit már is konstataáltak, hogy a kapubejárathatn alkalmazott kirkat volt nagy részben okozója annak, hogy a lakók nem menekülhettek.

Tűz az indóházban.

Budapest, aug. 28. é. 2 ó.

A déli vasut indóháza az éjjel kigyulladt és a tető leégett. A tüzet a kivonult tűzoltók és a katonaság lokalizálta. A kár jelentékeny.

Felrobbantott vonat.

Budapest, aug. 27. é. 12. ó.

Konstantinápolyból jelentik: A konvencionális keleti expressz vonat ellen, bolgár bandák merényletet követtek el és a vonatot levegőbe röpítették. A merénylet alkalmával 3 ember meghalt és 15 súlyosan megsebesült. A budapesti központi menetjegy-irodában két egyén váltott erre a vonatra jegyet. Egy Majláth nevű Szófiáig és valaki a Royal-szállóból Konstantinápolyig. A pénztárnaknál erre a vonatra jegy nem adatott el.

REGÉNY.

Hajótörés után.

— Délamerikai regény. —

Írta: Kreuth W. (34)

— Az Wellheim ur, egykori katonatiszt; három év előtt egy igen gazdag, országunkbeli nőt vett el feleségül. Nagyon jó dolga van. Ismeri Ön őt?

— Igen, nagyon is jól, felelt Róbert, hanem nagyon megváltozott. Régebben erős, egészséges volt, most pedig az ellenkező-látszik lenni.

Hazaérkezve, Wellheimről és az ő gazdag házasságáról beszélgettek.

Berndorfné asszony egész kedvteléssel találta ki az ő egész történetét. A dolog így történt. Egy alkalommal nagy társaság volt együtt az ő villájában. Wellheim ur is eljött a mulatságra; de őt nem valami szerelmi viszony, vagy komolyan liaison vitte oda, hanem egy szelleműs, ügyes hölgyet akart viszontlátni, kinek talpra esett feleletei és derűs nevetése képesek voltak őt lehangajából kiemelni. Ő akkor azon a ponton állott, hogy vagy kimegy az őserdőbe és ott dolgozni kezd, vagy egész egyszerűen egy golyót röpít a fejébe.

A csinos, derék ember jó benyomást gyakorolt a háziasszonyra. Miképen lehetne rajta segíteni? — Midőn a tánc már a legnagyobb hűvel folyt, Berndorfné asszony jelt adott neki, hogy őt egy kis szalomba vezesse, melynek tágranyított ajtója a patjóra nyílt és a hűvös esti levegőt bebecsátotta.

— Kedves Wellheim ur, bemutatom önnek legjobb barátómet, Caby kisasszonyt. Az az utcáról ismeri őnt és már réggen vágyott önnel személyes ismeretséget kötni, — mondá a jóindulatu hölgy az ő csintalan modorában.

Wellheim ur egy jól megtermett nőt látott egy pamtagon ülni, vagy inkább heverni, aki nagy festett legyezőjével iparkodott magára egy kis hűs levegőt hajlani.

— Na már nem hanyatja többé szememre, kedves Caby kisasszony, hogy nem vagyok önnek jó barátóje, szolt a tanárné.

— Ah, tanárné asszony, ma ön valóban rettenetes, — hallatszott egy hang, hanem mi, — nemde kedves Wellheim ur — megakarjuk becsátani önnek azt, hogy áldozatai vagyunk?

Kinos pillanat következett. A kövér amerikai nő tétőtől talpig vizsgálta az egykori tisztet, mint a kereskedő szokta tenni, mielőtt valami tárgyat megvenne.

Pillantása végig haladt széles vállain, erős kezén, egész hatalmas alakján, míg végre megpihent az ifjú férfi szemében.

A termotes nő Wellheimban férfit látott, a ki a gyönyörűségek poharát nemcsak kóstolgatta, hanem ki is ürítette; imponált és tetszett neki.

Eközben Berndorfné asszony eltávozott, azonban látszólag az exotikus növények közé ment, melyek a szoba falai mellett voltak.

Wellheim ur itt helyén találta magát. Helyet foglalt a pamtagon és mint jobb napjaiban szokta, udvarolni kezdett.

Hanem mennyire elesdálkozott a lo-vag, midőn a hölgy, ki neki vizust anyja lehetett volna, sóhajta így szolt:

— Életemet adnám azért, ha bizonyosan tudnám, hogy ön szeret. Nem hiszi, mennyire vágyom, testtel, lélekkel, hogy ön enyém legyen!

Az egykori tiszt megijedt és azt gondolta, hogy itt a biblikán a József és Putifárnéról szóló fejezete fog lejátszódni.

Wellheim igyekezett a tüzet, melyet maga gyújtott, eloltani. De csak félig-meddig sikerült. Caby kisasszony egészen megakarta őt hódítani s hozzá még azonnal.

A tanárné is eljött a háttérben levő forró égővi növények mögött levő rejtekhelyeire. A je'netnek épen a legkritikusabb pillanatában jelent meg. Barátnője fölemelkedett helyéről és karjaiba borult.

— Épen most jegyezték el egymást Wellheim urral, — mondá ujjongva.

Két hét múlva megtartották az esküvőt.

(Folyt. köv.)

Felolós szerkesztő:
HERCZEG JENŐ.
Laptulajdonos:
GOMBOS FERENCZ.

NYILTTÉR*

Főnyeremény 180.000 kor.!

Húzás már okt. 1-én.

4%-os Tisz a szegedi nyeremény kölön — megszerezhető legcélszerűbben — minden **tul fizetés nélkül — a hivatalos napi árfolyamon letétjegy (nem részlet iv!)** ellenében, **cselkely 30 korona** foglaló lefizetése mellett.

A **vételár hátrálék** megfizetése a vevő által **tetszés szerinti részletekben, a legolcsóbb kamattétel** alkalmazása mellett történik.

Alkalom nyílik így **módon, bármilyen a budapesti és bécsi tőzsdén jegyzett sorsjegy játék jogát olcsón megszerezni és meghatározott időhöz nem kötött lefizetésekkel eredeti sorsjegyek birtokába jutni.**

A **letétjegy átvételétől kezdve minden nyeremény, kamatozó sorsjegyeknél a kamat szelvény is kizárólagosan a vevőt illeti.**

A **3%-os magyar jelzálog hitelbank nyeremény kötvényeit** így módon **20 korona** foglaló mellett a **hivatalos napi árfolyamon** adjuk.

Az erdélyi bank és takp.

r. t. váltó üzlete.

Ki eladó házát gyorsan eladni, ... vagy ...
kiadó lakását gyorsan kiadni akarja, forduljon a házak adásvétel és bérbeadás nyilvántartási vállalatához, hol úgy vételre, mint bérbevenni lakáskereső leggyorsabban jutnak kedvező eredményre. Értekezni: d. u. 3—5-ig. (Belkirály-2618. utca 16. szám. 11—60

Kristály

! gőzmosó-intézet !

Kolozsvárt,

szemben a vasuti indóházzal.
Telefon sz. 500.

női és férfi fehérművek mosása és vasalása **gyorsan, a legszebb kivitelben, mintha csak új volna.** — Az intézet csak **vízgőz és szappan** által mos, tisztít és így a fehérmű rongálása ki van zárva.

Csipkefüggönyök a legutányosabban tisztíttatnak.

Kelengyék mosása és vasalása a legszebb kivitelben eszközöltnének.

Belváro i felvételi hely: Laskai Ferenc és Fia Kossuth Lajos-u. 7. Telefon sz. 405.

Vidéki gyűjtődék:

Marosvásárhelyt Wolster Kálmán, Maros-Ludason Altmann Jakab, Besztercén Tabovics Sámuel, Désen Papp Jenő, Sz.-Ujvárt Herschkovics Ignác, Déván Szűcs József, Gyulafehérvárt Weisz D. és Társa, Balázsfalván Komáromy Albert, Nagy-Bányán, Radó Andor, D.-Szt.-Mártonban Komáromy Sándor, Zilahon Gerő Antal, Sz.-Régenben Klein Aron és Nagy-Enyeden Worobicz Kálmán kereskedők. Tördán Hartmann Ignác.

35—50 2580

Legolcsóbb

Pénzkölcsönt

amortizációs-törlesztéses pénzkölcsönöket földbirtokra, bérházakra a legolcsóbb kamat mellett szolid alapon gyorsan elintézek.

Kölcsönöket szerzek katonatiszteknek, állami, megyei, városi és magántisztviselőknak, hivatalnokoknak 5—10 évi kis részletekben való visszafizetés mellett minden irányban a legnagyobb diszkrécio biztosítatik. — **Friedmann Sámuel** (Belkirály-utca 16. sz.) Értekezni: d. u. 3—5 óráig. 2631 9—60

Új kályha-raktár!

Van szerencsém értesíteni a n. é. közönséget, hogy
Kolozsavart, Kossuth L.-u. 7.
szám alatt egy újszerű kályha-raktárt nyitottam

melyben a saját műhelyemben, Kőker-utca 14. sz.
rendkívül erős és tűzálló fehér anyagból készítek

a legszebb Dániel honi kályhák.

Takarék-tűzhelyek és más elegáns stílusú
kemencék kivétel a legjobb és legszebb gyárt-
mányú majolika és ó-német kályhák, a
Budapesti és budapesti magyar gyárakból.

Porcellán fürdő-kádak és
falburkolatok készíttetnek!

Kályhák átalakítását, takarítását és javi-
tását pontosan, jótállás mellett vállalom.

267. 1-10
Telef. 332
A nagyérdemű közönség hazafias párt-
fogását kérve, maradok mély tisztelettel
GECE LAJOS.
Telef. 332

Braun Mihály
hangszerkészítő
KOLOZSVÁRT,
Wesselényi M.-u. 18.

Nagy raktár az
összes hangsze-
rekben.
Nagy
javítóműhely.
Árjegyzék ingyen és
bérmentve.

Kerékpár!

Kerékpár férfi és női
kitűnő minőségű, alig
használt s adómentes

Olesón eladó!

Hol, megmondja a kiadóhivatal

Ízléses

könyvnyomdai mun-
kákat legolcsóbb ár-
ban készít GOMBOS
FERENC nyomdája.

Törs és Ormai

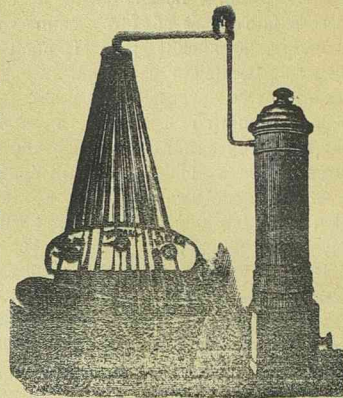
mérnök-vállalkozók 2627 64-100

műszaki irodája Kolozsavart, Mátyás

Telefon 324. szám. király-tér 18. az első emeleten

Elvállalja

vízvezetékek, csatornázások, központi
fűtések, szellőztetések berendezését,

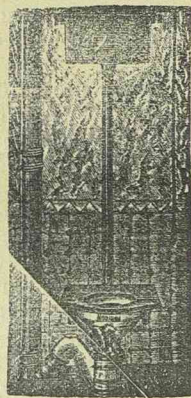
lakó-házak, kastélyok, gyárak, gazdasági épületek stb. számára.

fürdőszobák, gőzfürdők, gőzmosó-konyhák, szárító-kamrák, szag-
talan klotetek, szivattyu-művek berendezését.

Készít mint különlegességet kutakból táplált házi vezetékeket.

Raktáron vannak:

vas-, agyag- és ólom-csövek, szivattyu-kutak
vízvezetési és csatornázási cikkek. Költségtérítések in-
gyen és bérmentve.

Nem közönséges

savanyuvíz

a felső-rákosi

Mátyás király víz!

De

gyógyhatása is feltű-
nést kelt orvosi körök-
ben, mert a benne levő
szilárd anyagok sze-
rencsés aránya meglepő-
sen értékes bir gyom-
or és bélhurut, vérsze-
génység, idegességnek és
vesebajokban.

Mert

rendkívül kellemes csipős savany-
kás íze még a híres Gieshüblit is
felülmúlja.

Tehát mindenesetre

elsőrangú borviz!

Tehát ezen víz

Érdemes a pártolásra!

Ezt

igazolják mélt. Prof.
Korányi, Prof. Purjesz,
Prof. Kuthy európa-
hírű orvostanárak
szakvéleménye, mely
minden üveg cím-
kén olvasható.

Mindenütt 8 kr. egy literes üveg!

M. Á. V. ERDÉLYI FŐ- ÉS MELLÉKVONALAINAK MENETRENDJE.

Az összes vég- és csatlakozási állomások kimutatásával. Érvényes 1903 máj. 1-től.

Gy. 6 ⁰⁰	Sz. 9 ⁰⁰	Sz. 5 ⁰⁰	Gy. 9 ⁰⁰	ind Budapest k.p.u.	érk. Sz. 7 ⁰⁰	Gy. 7 ⁰⁰	Sz. 9 ⁰⁰	Gy. 9 ⁰⁰
Sz. 4 ⁰⁰	8 ⁰⁰	7 ⁰⁰	6 ⁰⁰	érk. Kolozsvár	find. 6 ⁰⁰	11 ⁰⁰	7 ⁰⁰	12 ⁰⁰
6 ⁰⁰	10 ⁰⁰	10 ⁰⁰	7 ⁰⁰	Ar-Gyeres A)	érk. 5 ⁰⁰	10 ⁰⁰	6 ⁰⁰	Sz. 12 ⁰⁰
6 ⁰⁰	10 ⁰⁰	11 ⁰⁰	7 ⁰⁰	Koosárd B)	ind. 3 ⁰⁰	9 ⁰⁰	5 ⁰⁰	10 ⁰⁰
7 ⁰⁰	11 ⁰⁰	12 ⁰⁰	8 ⁰⁰	Tóvis	ind. 2 ⁰⁰	8 ⁰⁰	10 ⁰⁰	9 ⁰⁰
—	1 ⁰⁰	1 ⁰⁰	8 ⁰⁰	↓	ind. 1 ⁰⁰	8 ⁰⁰	3 ⁰⁰	—
—	1 ⁰⁰	2 ⁰⁰	9 ⁰⁰	Kaküllőszög C)	ind. 12 ⁰⁰	7 ⁰⁰	2 ⁰⁰	—
—	2 ⁰⁰	3 ⁰⁰	9 ⁰⁰	Kis-Kapus D)	ind. 11 ⁰⁰	6 ⁰⁰	1 ⁰⁰	—
—	3 ⁰⁰	4 ⁰⁰	10 ⁰⁰	Segesvár E)	ind. 9 ⁰⁰	5 ⁰⁰	11 ⁰⁰	—
—	4 ⁰⁰	5 ⁰⁰	11 ⁰⁰	Héjasfalva	ind. 8 ⁰⁰	5 ⁰⁰	11 ⁰⁰	—
—	7 ⁰⁰	9 ⁰⁰	2 ⁰⁰	Brassó F)	ind. 5 ⁰⁰	2 ⁰⁰	8 ⁰⁰	—
II. Gy. 6 ⁰⁰	Sz. 8 ⁰⁰	Gy. 2 ⁰⁰	Sz. 10 ⁰⁰	ind Budapest k.p.u.	érk. Sz. 7 ⁰⁰	—	Sz. 7 ⁰⁰	Gy. 9 ⁰⁰
11 ⁰⁰	7 ⁰⁰	7 ⁰⁰	6 ⁰⁰	Arad	find. 9 ⁰⁰	—	11 ⁰⁰	4 ⁰⁰
8 ⁰⁰	4 ⁰⁰	7 ⁰⁰	6 ⁰⁰	Piski	érk. 9 ⁰⁰	—	10 ⁰⁰	4 ⁰⁰
8 ⁰⁰	8 ⁰⁰	10 ⁰⁰	10 ⁰⁰	Alvincz	ind. 4 ⁰⁰	—	1 ⁰⁰	1 ⁰⁰
4 ⁰⁰	10 ⁰⁰	11 ⁰⁰	12 ⁰⁰	Alvincz	ind. 2 ⁰⁰	—	434	11 ⁰⁰
8 ⁰⁰	11 ⁰⁰	11 ⁰⁰	12 ⁰⁰	Gy-Fehérvár	ind. 2 ⁰⁰	—	417	11 ⁰⁰
V 8 ⁰⁰	10 ⁰⁰	11 ⁰⁰	11 ⁰⁰	Tóvis	ind. 2 ⁰⁰	—	315	8 ⁰⁰
A. Sz. 7 ⁰⁰	V. 10 ⁰⁰	V. 6 ⁰⁰	Sz. 10 ⁰⁰	ind Ar-gyeres	érk. Sz. 5 ⁰⁰	V. 10 ⁰⁰	V. 3 ⁰⁰	Sz. 9 ⁰⁰
7 ⁰⁰	11 ⁰⁰	6 ⁰⁰	10 ⁰⁰	Torda	ind. 4 ⁰⁰	9 ⁰⁰	3 ⁰⁰	8 ⁰⁰
B. V. 1 ⁰⁰	Sz. 3 ⁰⁰	Sz. 3 ⁰⁰	Sz. 9 ⁰⁰	ind Kocsárd	érk. Sz. 7 ⁰⁰	Sz. 2 ⁰⁰	Gy. 8 ⁰⁰	V. 12 ⁰⁰
2 ⁰⁰	8 ⁰⁰	3 ⁰⁰	9 ⁰⁰	M-Ludas B')	ind. 7 ⁰⁰	2 ⁰⁰	7 ⁰⁰	11 ⁰⁰
4 ⁰⁰	10 ⁰⁰	5 ⁰⁰	11 ⁰⁰	M-Vásárhely	find. 5 ⁰⁰	12 ⁰⁰	5 ⁰⁰	9 ⁰⁰
6 ⁰⁰	V. 10 ⁰⁰	V. 5 ⁰⁰	—	Szász-Régen	ind. —	V. 8 ⁰⁰	V. 5 ⁰⁰	9 ⁰⁰
B ¹ V. 4 ⁰⁰	T. 9 ⁰⁰	—	—	M-Ludas	érk. V. 6 ⁰⁰	—	3 ⁰⁰	7 ⁰⁰
9 ⁰⁰	3 ⁰⁰	—	—	Sajó-Magyarós	ind. 2 ⁰⁰	—	—	—
10 ⁰⁰	4 ⁰⁰	—	—	Besztercze	ind. 1 ⁰⁰	—	—	—
C. V. 3 ⁰⁰	V. 2 ⁰⁰	—	—	Küküllőszög	érk. V. 8 ⁰⁰	V. 6 ⁰⁰	—	—
8 ⁰⁰	8 ⁰⁰	—	—	Sóvárad	ind. 4 ⁰⁰	1 ⁰⁰	—	—
D. Sz. 2 ⁰⁰	Sz. 11 ⁰⁰	V. 7 ⁰⁰	—	Kis-Kapus	érk. V. 9 ⁰⁰	Sz. 6 ⁰⁰	Sz. 12 ⁰⁰	—
3 ⁰⁰	7 ⁰⁰	9 ⁰⁰	—	Nagy-Szeben D)	ind. 7 ⁰⁰	4 ⁰⁰	1 ⁰⁰	—
8 ⁰⁰	V. 6 ⁰⁰	—	—	Fogarasz	ind. 3 ⁰⁰	—	4 ⁰⁰	—
D ¹ V. 3 ⁰⁰	V. 7 ⁰⁰	V. 8 ⁰⁰	—	Nagy-Szeben	érk. V. 7 ⁰⁰	V. 10 ⁰⁰	V. 3 ⁰⁰	—
6 ⁰⁰	2 ⁰⁰	9 ⁰⁰	—	N-Disznód	ind. 6 ⁰⁰	9 ⁰⁰	3 ⁰⁰	—
E. V. 3 ⁰⁰	V. 10 ⁰⁰	—	—	Segesvár	érk. V. 9 ⁰⁰	V. 6 ⁰⁰	—	—
3 ⁰⁰	11 ⁰⁰	—	—	Héjasfalva	ind. 9 ⁰⁰	5 ⁰⁰	—	—
6 ⁰⁰	1 ⁰⁰	—	—	Sz.-Udvarhely	ind. 7 ⁰⁰	3 ⁰⁰	—	—
F. Sz. 5 ⁰⁰	V. 8 ⁰⁰	Sz. 3 ⁰⁰	—	Brassó F ¹)	érk. Sz. 8 ⁰⁰	Sz. 1 ⁰⁰	V. 6 ⁰⁰	—
6 ⁰⁰	10 ⁰⁰	4 ⁰⁰	—	S-Szt-György F ²)	ind. 7 ⁰⁰	12 ⁰⁰	4 ⁰⁰	—
8 ⁰⁰	12 ⁰⁰	6 ⁰⁰	—	Kovácsna	ind. 5 ⁰⁰	11 ⁰⁰	3 ⁰⁰	—
V. 8 ⁰⁰	1 ⁰⁰	6 ⁰⁰	—	K-Vásárhely	ind. 4 ⁰⁰	10 ⁰⁰	2 ⁰⁰	—
F ¹ V. 8 ⁰⁰	V. 5 ⁰⁰	V. 9 ⁰⁰	—	Brassó	érk. V. 7 ⁰⁰	V. 1 ⁰⁰	V. 8 ⁰⁰	—
10 ⁰⁰	—	10 ⁰⁰	—	Zernest	ind. 6 ⁰⁰	12 ⁰⁰	7 ⁰⁰	—
F ² V. 7 ⁰⁰	V. 11 ⁰⁰	V. 4 ⁰⁰	—	S-Szt-György	érk. V. 6 ⁰⁰	V. 12 ⁰⁰	V. 4 ⁰⁰	—
10 ⁰⁰	3 ⁰⁰	5 ⁰⁰	—	Cs-Szereda	ind. 3 ⁰⁰	8 ⁰⁰	1 ⁰⁰	—
1 ⁰⁰	5 ⁰⁰	—	—	Cs-Gyimes	ind. —	5 ⁰⁰	9 ⁰⁰	—
a Sz. 6 ⁰⁰	V. 11 ⁰⁰	V. 4 ⁰⁰	V. 11 ⁰⁰	Piski	érk. V. 4 ⁰⁰	V. 10 ⁰⁰	V. 3 ⁰⁰	Sz. 8 ⁰⁰
10 ⁰⁰	3 ⁰⁰	9 ⁰⁰	4 ⁰⁰	Petrosényi	ind. 12 ⁰⁰	6 ⁰⁰	10 ⁰⁰	5 ⁰⁰
T. 12 ⁰⁰	5 ⁰⁰	—	6 ⁰⁰	Lupény	ind. —	—	7 ⁰⁰	T. 3 ⁰⁰
α T. 6 ⁰⁰	V. 11 ⁰⁰	T. 4 ⁰⁰	V. 10 ⁰⁰	Piski	érk. V. 5 ⁰⁰	T. 10 ⁰⁰	V. 2 ⁰⁰	T. 8 ⁰⁰
7 ⁰⁰	12 ⁰⁰	5 ⁰⁰	11 ⁰⁰	V-Hunyad	ind. 4 ⁰⁰	9 ⁰⁰	2 ⁰⁰	7 ⁰⁰
V. 2 ⁰⁰	V. 7 ⁰⁰	Sz. 4 ⁰⁰	—	Alvincz	érk. Sz. 11 ⁰⁰	V. 7 ⁰⁰	V. 10 ⁰⁰	—
6 ⁰⁰	12 ⁰⁰	8 ⁰⁰	—	N-Szeben	ind. 11 ⁰⁰	2 ⁰⁰	5 ⁰⁰	—
V. 4 ⁰⁰	T. 9 ⁰⁰	T. 4 ⁰⁰	—	Gyulafehérvár	érk. V. 7 ⁰⁰	T. 11 ⁰⁰	V. 6 ⁰⁰	—
7 ⁰⁰	12 ⁰⁰	7 ⁰⁰	—	Zalathna	ind. 4 ⁰⁰	8 ⁰⁰	3 ⁰⁰	—